

УДК 159.92:37

Буров Олександр Юрійович

Доктор технічних наук, старший дослідник

Провідний науковий співробітник

Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
Київ, Україна

МОДЕЛІ ОЦІНЮВАННЯ СТРУКТУРИ ІНТЕЛЕКТУ ТА ОСОБИСТОСТІ ЯК ФУНДАМЕНТУ ЯКОСТЕЙ ЛІДЕРІВ

Постановка проблеми. Загальна глобалізація торкнулася освіти, її історико-педагогічних аспектів, порівняльно-педагогічних досліджень, методів навчання і змісту освіти [1]. В останні десятиріччя з'явилося поняття «глобальне освіта», під яким розуміють особливу мегасистему, де ставляться і реалізуються цілі національної та світової освітньої політики, де функціонують специфічні зв'язки і відносини, спрямовані на розширення можливостей розвитку особистості [2].

Зіткнувшись з розмаїттям норм і світоглядів, людське суспільство все частіше опиняється у ситуаціях, коли треба дати дуже швидко відповідь аби вирішити виникаючі проблеми або отримати з цього вигоду для загального благополуччя [3]. Як результат, зростають і змінюються вимоги до лідера у політиці, на виробництві, в освіті тощо [4]. Зміна причин, основ лідерства пов'язано з новими віяннями часу [5]. Сучасна організація програє, якщо розвивається традиційними шляхами [6], тому вона вимушена орієнтуватися на нові, інноваційні, напрями в своєму розвитку, вимагаючи від своїх лідерів зростаючої креативності (творчості), розвинутих інтелектуальних та особистісних якостей [7].

Основною метою роботи є дослідження взаємозв'язку та взаємовпливу інтелекту, особистісних якостей та лідерства як особливих

вимог до інноваційної людини початку XXI століття.

Результати дослідження.

Основна гіпотеза дослідження полягає у тому, що лідерство є актуалізацією сукупності властивостей людини, які включають чітке формулювання соціально значущої мети (більш високого рівня по відношенню до поточних цілей), наявність високої мотивації та очевидних ресурсів для її досягнення, відповідних особистісних якостей лідера, відповідний розвиток його інтелекту [8], що забезпечує рух до мети в умовах змінного (у тому числі, непередбачуваного) середовища з урахуванням змін на мікро-вікових інтервалах [9].

Методологічною основою роботи є теоретичні та практичні уявлення про структурний (складний і неоднорідний) характер інтелектуальних та особистісних якостей індивіда [10], [11], динамічний характер вимог до лідерства на рубежі переходу від постіндустріального [12] до інформаційного (знання- та особистісно-орієнтованого) суспільства, у т.ч. синтетичного середовища [13].

Історично термін «лідер», згідно з Оксфордським словником англійської мови, виник у XIII столітті. Запозичене зі старослов'янського слово «вождь» етимологічно означає «проводир війська» або пізніше — «загально визнаний ідейний керівник партії, громадського руху». Але керівник не завжди лідер, що призводить до неоднозначності використання та тлумачення цього слова через неясність у розумінні таких понять, як «керівник», «стратег», «лідер». Увага надається різним аспектам лідерства і особливим компонентам, які вносить лідер.

Висновки та перспективи подальших розробок. Інтелект є особливою властивістю людини, фундаментом її особистості, має багатовимірний характер за критеріями як видів (типів), так і форм прояву.

У залежності від сфери прояву та діяльності ті чи інші структурні компоненти особистості взаємодіють із відповідними компонентами

структури інтелекту, створюючи лідера відповідного типу (стратегічний, ситуативний, професійний тощо).

Були виявлено особистісні якості, що зумовлюють лідерство - інтелект, активність, домінування, самовпевненість, прагнення до успіху, комунікабельність. Проте пізніше виявилось, що особистісні риси багато в чому пов'язані зі сприйняттям лідерства. На ефективність лідерства (управлінського) впливають деякі особистісні якості. У цьому разі необхідно поєднання особистісних рис із професійною компетентністю.

Для ефективного лідера необхідні такі здібності:

- здійснювати стратегічне окреслення перспектив розвитку керованої організації;

- моделювати складну ситуацію, прораховувати ризики, змінювати організаційну структуру та культуру при необхідності;

- спроможність вселяти віру в себе й свої можливості;

- інтелектуальне піднесення (здатність переконувати дослідників у новому рішенні старих проблем);

емоційній інтелект (уміння задовольняти емоційні потреби свого оточення) та емоційна інтелігентність (самопоінформованість, саморегуляція, мотивація до досягнень, емпатія, соціальні навички).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kozák, S., Ružický, E., Štefanovič, J., & Schindler, F. Research an education for industry 4.0: Present development. *Cybernetics & Informatics (K&I)*.- 2018.-1-8.

2. Энциклопедия социологии. Под редакцией А. Грицанова М.: Книжный дом, 2003. supercook.ru/spr-01-encyclopaedia.html

3. How technology and play can power high-quality learning in schools. 2020 World Economic Forum. Access: https://www.weforum.org/agenda/2020/01/technology-education-edtech-play-learning/?utm_source=

sfmc&utm_medium=email&utm_campaign=2711069_Agenda_weekly-31January2020-20200129_094911&utm_term=&emailType=Newsletter

4. Stogdill R. Handbook of Leadership. N.Y., 1974.
5. Your Digital Leadership Framework. <https://www.runwaydigital.com/blog/developing-digital-leadership/> 23.05.2020.
6. Goleman D. What Makes a Leader& Harvard Business Review1998 November-December.
7. Cultural intelligence and leadership: an introduction for Canadian Forces leaders / Edited by Karen D. Davis. Canadian Defence Academy Press, Kingston, Ontario. 2009, 51 pp.
8. Wu-Tien Wu. Toward A Successful Career through Personal Intelligence: A Chinese Cultural Point of View. Keynote paper presented at the 5th Asia-Pacific Conference on Giftedness, New Delhi, India, September 1-5, 1998. Also published in 2000 in K. Maitra (Ed.). Toward excellence: Developing and nurturing giftedness and talent. New Delhi, India: Mosaic Books. Pp.73-88.
9. Буров О.Ю. Динаміка розвитку інтелектуальних здібностей обдарованої особистості у підлітковому віці / О. Ю. Буров, В. В. Рибалка, Н. Д. Вінник, В. В. Русова, М. А. Перцев, І. О. Плаксенкова, М. О. Кудрявченко, А. Б. Сагалакова, Ю. М. Черняк; За ред. О. Ю. Булова. – К. : Тов «Інформаційні системи», 2012. – 258 с.
10. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект.- 2008 , АСТ , 480с.
11. Burov O. Day-to-day monitoring of an operator's functional state and fitness-for-work: a psychophysiological and engineering approach //Ergon. Psychol. Dev. Theor Pract. – 2008, Т. 1. – С. 89.
12. Буров О. Ю. Ергономічні основи розробки систем прогнозування працездатності людини-оператора на основі психофізіологічних моделей діяльності: автореф. дис... д-ра техн. наук / О. Ю. Буров; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х., 2007. – 40 с.

13. Iatsyshyn A. V. Application of augmented reality technologies for preparation of specialists of new technological era [Electronic resource] / Anna V. Iatsyshyn, Valeriia O. Kovach, Yevhen O. Romanenko, Iryna I. Deinega, Andrii V. Iatsyshyn, Oleksandr O. Popov, Yulii G. Kutsan, Volodymyr O. Artemchuk, Oleksandr Yu. Burov, Svitlana H. Lytvynova // *Augmented Reality in Education : Proceedings of the 2nd International Workshop (AREdu 2019)*, Kryvyi Rih, Ukraine, March 22, 2019 / Edited by : Arnold E. Kiv, Mariya P. Shyshkina. – P. 181-200. – (CEUR Workshop Proceedings (CEUR-WS.org), Vol. 2547). – Access mode : <http://ceur-ws.org/Vol-2547/paper14.pdf>.